

HYBRIDY SLUNEČNICE RUSTICA PRO RŮZNÉ SMĚRY VYUŽITÍ

Sunflower Rustica Hybrids for Different Ways of Use

Milan SPURNÝ

Agrofinal s.r.o.

Jak už se stalo téměř pravidlem, tak i pro následující rok, připravila společnost Agrofinal, která na českém trhu zastupuje francouzskou obchodní značku Rustica, několik nových hybridů slunečnice, které by měly obohatit trh s touto plodinou v České republice. Po pádu pěstitelských ploch, které v letošním roce poklesly na hodnotu zhruba 24 500 ha, hlavně díky nepříznivým nákupním cenám během loňského podzimu, se situace výrazně zlepšila a v současné době se nákupní ceny pohybují kolem 10 tis. Kč za tunu, což je oproti loňskému období téměř dvojnásobek. I to by mohlo vést k opětovnému navýšení osevních ploch a dalšímu rozvoji této plodiny. Očekává se, že by v dalším roce mohlo být slunečnicí v ČR oseto okolo 35 tisíc hektarů a možná i více. K tomuto růstu by chtěla přispět i společnost Agrofinal, pro níž je prvotřídní kvalita hybridů, která je podložena dlouholetým testováním ve všech možných klimatických i půdních podmínkách a špičková osiva, rozhodujícím faktorem, který zajišťuje této značce dlouhodobě přibližně třetinu zastoupení u českých a moravských zemědělců.

Odolnost proti plísni slunečnicové je dnes už běžný standard. Průkopníkem v uvádění RM hybridů s deklarovanou odolností proti hlavním evropským rasám plísně slunečnicové na trh v naší republice se stala právě společnost Rustica, která zde jako první v roce 2000 zaregistrovala a uvedla takto odolný hybrid. Od té doby se již celková hybridní skladba výrazně změnila. POMAR RM, ALISSON RM, BROCAR RM, ALLIUM RM, to jsou hybridy, které se v posledních letech výrazněji prosadily a zasloužily se mimo jiné o to, že se tato nebezpečná a karanténní choroba v ČR nerozšířila tak hospodářsky škodlivě, jako tomu bylo v minulosti v některých regionech jihozápadní Evropy. Dnes Euralis uvádí na trh pouze RM hybridy, a u názvů nových hybridů se tak již ustoupilo od používání zkratky RM. Ve šlechtění proti plísni slunečnicové se však pokračuje dál. Jestliže se v roce 2000 šlechtily hybridy na odol-

nost proti 3 hlavním a nejnebezpečnějším rasám plísně slunečnicové 100, 703, 710, v současné době se již hybridy šlechtí proti dalším nebezpečným rasám, které byly označeny kódy 304, 307, 314, 334, 704, 714. Jedním z leaderů v tomto šlechtění je i společnost Euralis Semences, která je pokračovatelem společnosti Rustica, jejíž značka byla v Evropě zachována. Před šlechtiteli je tedy v tomto směru řada úkolů a výsledkem do budoucna by měly být hybridy slunečnice odolné nejen těmto, ale i dalším závažným chorobám. Vzhledem k tomu, že se v letošním roce pěstovalo v zemích EU-27 cca 3,4 milionu ha slunečnice, jedná se o významnou problematiku.

Vedle nového, velmi raného hybridu ES ALYSSA, který byl na trh úspěšně uveden v letošním roce, připravila v klasických hybridech společnost Agrofinal pro rok 2008 dva nové materiály.

Prvním je raný hybrid ES BIBA, který ukončil registrační zkoušky ÚKZÚZ s velmi vysokým výnosem a měl by být díky tomu navržen na registraci i v ČR. Registrován je již ve Francii a v Rakousku. Jedná se o středně vysoký typ, odolný poléhání, s velmi dobrým zdravotním stavem, odolný suchu a vhodný pro intenzivní způsob pěstování. Zdá se, že to v budoucnu může být jeden z nosných hybridů slunečnice v ČR.

Druhou novinkou je středně raný hybrid ES BAILA, který vedle vysokých výnosů vyniká i vyšším obsahem oleje. Je to středně vysoký typ s velmi dobrou odolností proti chorobám a poléhání, vhodný pro teplejší řepařské a kukuřičné oblasti pěstování. Hybrid byl v roce 2007 registrován v ČR.

High-oleic hybridy slunečnice – perspektiva pro teplejší oblasti pěstování

V letošním roce byly v České republice pěstovány tzv. high-oleic hybridy na cca 8 % ploch. Zatím to není z celkové plochy slunečnice u nás nijak významné procento, ale vzhledem

k dynamickému vzestupu ploch tohoto typu slunečnice v Evropě, se dá očekávat vzestup ploch i u nás. Důvodem k pěstování tohoto typu je poptávka po olejích s lepšími vlastnostmi, které jsou potřebné hlavně v potravinářství, farmaceutickém a kosmetickém průmyslu. Hlavním rozdílem oproti standardním typům slunečnice je vyšší obsah kyseliny olejové v oleji (více jak 80%), který je zvýšen na úkor méně stabilních kyselin linolové a linolenové. V potravinářství to například znamená, že tyto hybridy snášejí vysokou teplotu, několikanásobné použití a mají delší životnost. Pěstitelsky jsou tyto hybridy o trochu náročnější, neboť ty dříve vyšlechtěné vyžadují izolační vzdálenost cca 150 m od standardních hybridů a po sklizni je nutno striktně dodržet oddělené skladování od běžných typů. Zkušenosti z prvních let pěstování v Česku zatím ukazují, že tento typ slunečnice je vhodnější spíše do intenzivních a teplejších oblastí, ve kterých dosahuje optimálních výsledků. Na trhu je vzhledem k podílu high-oleic typu zatím odpovídající nabídka hybridů.

K novinkám pro rok 2008 patří i hybrid ES AUTHENTIC, ze šlechtitelské společnosti Euralis Semences, jež byl letos testován v prvním roce registračních zkoušek ÚKZÚZ. Hybrid byl letos nově registrován ve Francii a jeho prodej je možný na základě EU katalogu. Jedná se o středně raný hybrid nižšího typu, s dobrým zdravotním stavem a odolností poléhání. V letošním roce u tohoto hybridu v poloprovozních pokusech neklesl obsah kyseliny olejové v oleji pod 88 %. V tomto ohledu by se mělo jednat o stabilní hybrid.

Proužkovaná novinka i pro krmné účely

Charakteristickým znakem tohoto hybridu je nižší obsah oleje (do 40 %) a vyšší obsah bílkovin (až 38%) oproti standardnímu typu slunečnice. Typickým znakem je též proužkovaná černobílá nažka vejčitého tvaru. Hybrid je vhodný do směsí pro ptactvo nebo pro přímý konzum. Společnost Euralis Semences se rozhodla uvést prostřednictvím firmy Agrofinal a značky Rustica na český trh svůj nejnovější produkt i v tomto nevelkém segmentu trhu, který čítá bezmála 10 % ploch této plodiny. V roce 2008 bude na základě EU katalogu uveden na trh hybrid s názvem ES ROYAL. Oproti již pěstovaným hybridům by měl být přínosem hlavně v lepší odolnosti proti houbovým chorobám a jeho výnos by měl být vyšší než u stávajících hybridů tohoto typu na trhu. To potvrzují i výsledky pokusů SPZO 2007, kde se hybrid svou výnosovou úrovní bez problému vyrovnával klasickým výnosným typům. Jedná se o raný až středně raný materiál nižšího vzrůstu, s velmi dobrou odolností poléhání, jehož nažky dozrávají na zelené rostlině (stay-green typ). Proto je lépe počítat s desikací před sklizní.

V roce 2008 se předpokládá opětovný nárůst ploch slunečnice. Pokud se tak stane, bude z nabízeného množství hybridů důležité zvolit ten „správný“ a zvolené pozemky včas osít kvalitním osivem, které musí být mimo jiné opatřeno tzv. rostlinolékařským pasem, který zaručuje jeho původ a nezávadnost. Chtěli bychom všem našim pěstitelům poděkovat za projevený zájem o hybridy značky Rustica, a popřát jim, aby nadcházející pěstitelský ročník byl stejně tak příznivý, jako ten letošní.

Kontaktní adresa

Milan Spurný, Agrofinal s.r.o., Petráská 24, 110 00 Praha 1, e-mail: agrofinal@telecom.cz